

Roser Nos
Biòloga

ANTONI JONCH, UN ENAMORAT DE LA NATURA

48

L'any 1956, Antoni Jonch va ser nomenat director del Parc Zoològic de Barcelona. Ben aviat va iniciar la recuperació de les instal·lacions i de la col·lecció zoològica.

El seu entusiasme per millorar i ampliar el Zoo es traduïa en una sèrie de projectes i plans que, progressivament, va fer realitat.

El canvi del Zoo va ser notori, no solament per l'augment del nombre d'espècies que exigien noves i adequades instal·lacions, sinó per la creació d'una infraestructura de serveis que en feia possible el funcionament.

L'esforç de tants anys de dedicació al manteniment dels animals en captivitat, aportà una experiència i una documentació sobre la biologia i la conducta dels animals del Zoo. Els estudis de recerca, l'ensenyament de l'escola del Zoo, com també l'efecte cultural, educatiu i lúdic en la societat, són valors aconseguits durant el període de trenta anys de treball.

Des de 1958 fins a 1978 vaig col·laborar amb Antoni Jonch, en la transformació del Parc Zoològic de Barcelona. Això fa que em vegi impulsada a transmetre la meua visió sobre la faceta humana del senyor Jonch durant els anys en què vam treballar plegats. Perquè encara que la seva personalitat sigui polifacètica i complexa, i que el meu record sigui subjectiu i acotat, considero que conté la informació viscuda, d'una parcel·la important de la seva activitat professional.

Vista Serengeti (Foto: A. Jonch)

En aquest sentit voldria dir que Antoni Jonch era una clara manifestació de la força que imprimeix la terra, el paisatge, la cultura, la tradició, la família, la casa, en la manera de fer, de sentir i de ser. Des de petit havia disposat d'un espai natural, un jardí arranjat i senyorial a l'entorn de la seva casa, d'estil modernista i d'aire burgès. Allí juntament amb els animals vius, exòtics i del país, disposava de joguines sofisticades i de la possibilitat de manipular-les seguint la seva pròpia i lliure iniciativa. Inventava jocs en els quals els animals eren els protagonistes. El jardí era el seu lloc d'experimentació i d'aprenentatge. Allí va poder familiaritzar-se amb els animals. Va aprendre la manera de comportar-se, les reaccions i les necessitats dels animals, com també llurs exigències i perills. Juntament amb aquesta afecció, va néixer l'afany d'acomodar-los en ambients nous, creats especialment. Aquesta exigència es movia entre el disseny de l'habitable, els elements suposadament requerits pels animals, i la vegetació com a condicionament bàsic. Aquesta vocació zoològica i la tendència a reinventar la natura, van ser, anys després, una constant en la reforma del Zoo de Barcelona.

En la seva joventut, els animals passaren a ser motiu de recerca intel·lectual. Per una part, dedicant-se a la cura d'animals domèstics, en un espai important del seu jardí. Per l'altra, buscant informació de la seva biologia.

La seva formació zoològica, acadèmica i autodidacta, l'experiència a manipular i ambientar els animals, l'entusiasme a crear situacions noves pels animals i l'afany de millorar les instal·lacions del Parc de Barcelona, tan degradades després de la guerra, van ser els factors que van marcar el canvi que va imprimir al Parc Zoològic.

En la designació com a director del Parc Zoològic de Barcelona hi va pesar la seva experiència en la cria d'aus, rèptils i mamífers que, adequadament ambientats, havia mantingut de manera particular. A partir d'aquest moment, el Parc de la Ciutadella de Barcelona, va ser el nou jardí on podia aplicar els coneixements adquirits.

La primera instal·lació de la reforma, fou un espai enjardinat acotat per una minúscula tanca, amb un grup de flamencs vermells de Florida, que es movien lliurement entrant i sortint, en formació, d'un llac superficial. Era la representació, idealitzada, del paisatge natural propi de les aigües estancades, salobres, de les costes caribenyes.

La prova va resultar. El Zoo es convertia en un jardí amb animals. A partir d'aquí es munten altres instal·lacions sense reixes, amb mamífers i grans aus; fins i tot els lleons, cerclats per un fossar perimetral, es movien, aparentment lliures.

Amb el complex de la fauna africana, s'aconsegueix que els grans mamífers, que conviuen en espais molt grans de la sabana, ho facin en un espai molt reduït. S'aconseguia amb la juxtaposició de petites illes, separades per fossars amb aigua. Allí, espècies diferents estaven pròximes, encara que virtualment formessin un conjunt únic, similar als agrupaments dels parcs nacionals de Kènia o Tanzània.

L'altra empremta rebuda de la seva terra es manifestava en la fascinació que sentia pel Montseny. Per a ell, aquest era el paradigma del paisatge, de la bellesa de la natura i estava lligat a la història i la cultura de la seva gent.

Mostrava una estimació especial per cadascun dels seus indrets. Descrivia itineraris i nomenava topònims, dades, fets, de cadascun dels punts de

referència. De tal manera que per al profà, tots aquells llocs amb els seus elements naturals, descrits amb detall i insistència, acabaven per ser llocs familiars i viscuts.

A les aportacions que sobre el coneixement del Montseny han contribuït els geòlegs, els botànics, els geògrafs, els zoòlegs, els escriptors, els poetes d'aquest país, ell hi aportava la seva pròpia interpretació, les seves vivències i les seves observacions, de tal manera que tot assumia un protagonisme, en sumar-hi el seu entusiasme i la seva emoció.

Va ser un constant divulgador dels valors del Montseny. Persones interessades pel Zoo, del país i foranis, col·laboradors, col·legues d'altres zoos, eren convidats per ell a visitar i conèixer el Montseny. Les visites a la seva casa de Granollers eren motiu per parlar del Montseny, anar-hi, o al menys contemplar-lo des d'algun indret de la ciutat. Algun visitant forani, associava Antoni Jonch amb el Montseny, de tal manera que en la llunyania aquest últim era el Parc Natural de Barcelona.

Prat de grandalles, *Morissus poeticus* (Foto: E. M.)

Del Montseny sorgien moltes de les seves actituds davant les ciències de la naturalesa, la geologia, la botànica i la zoologia; i també la geografia, la història, la poesia, la música, la pintura, la fotografia, la religió.

Tota aquesta diversitat cultural per a la qual mostrava una gran expressivitat i afecte, havien crescut a partir del contacte amb el Montseny i amb l'obra i les relacions amb els seus autors. Molts d'aquests personatges em resultaven molt familiars, ja que sovint els anomenava en les nostres converses de treball.

Crec que el Montseny havia jugat un gran paper en la seva personalitat. L'interès per la natura, per l'entorn, per la vegetació i per una certa estètica, que es traduïa en totes les seves actituds, eren conseqüència de l'atracció que sentia pel Montseny.

El dia del seu enterrament, mentre esperava a fora l'església de Sant Esteve de Granollers l'hora del

seu funeral, em va cridar l'atenció un petit jardinet que contrastava favorablement amb la resta de l'espai exterior. Hi havia una o dues alzines, i alguns arbustos del nostre bosc mediterrani. No recordo exactament quins, sé solament que vaig estar una estona contemplant la bellesa del minúscul jardí, sense tenir ganes de marxar. Uns minuts després el rector de la parròquia, en el seu parlament, va dir, de passada, que el senyor Jonch havia dissenyat el jardinet i que, just davant d'aquest, abans de la missa del diumenge anterior, acompanyat de la seva muller, havia mostrat satisfacció per l'efecte beneficiós de les pluges d'aquesta última primavera.

El meu fill que m'acompanyava i jo, ens vam mirar i vam somriure.

Una excursió familiar al Montseny (Foto: Família Jonch)

Sector de penat de l'actual entrada de l'església parroquial, amb la intervenció arquitectònica de Martorell, Bohigas i McKey. S'observen les restes de l'antiga porta romànica. (Foto: Arxius parroquial).

